

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 376¹ Кримінального кодексу України, окремих положень першого речення частини третьої, частини шостої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України та щодо офіційного тлумачення положень пункту 5 частини першої, першого речення частини третьої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України

м. Київ
2 лютого 2010 року
№ 4-у/2010

Справа № 2-4/2010

Конституційний Суд України у складі суддів:

Стрижака Андрія Андрійовича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Головіна Анатолія Сергійовича,
Джуня В'ячеслава Васильовича,
Дідківського Анатолія Олександровича,
Домбровського Івана Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Мачужак Ярослави Василівни,
Нікітіна Юрія Івановича,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шишкіна Віктора Івановича — доповідача,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 376¹ Кримінального кодексу України, окремих положень першого речення частини третьої, частини шостої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України та щодо офіційного тлумачення положень пункту 5 частини першої, першого речення частини третьої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України в редакції Закону

України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах» від 5 червня 2009 року № 1475-VI (Відомості Верховної Ради України, 2009 р., № 45, ст. 683).

Заслухавши суддю-доповідача Шишкіна В. І. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В :

1. Суб'єкт права на конституційне подання — Верховний Суд України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення Кримінального кодексу України зі змінами (далі — КК України), Кодексу адміністративного судочинства України зі змінами (далі — КАС України), прийняті на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах» від 5 червня 2009 року № 1475-VI.

1.1. Верховний Суд України вважає, що положення статті 376¹ КК України, якими встановлено кримінальну відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду, суперечать конституційному принципу рівності громадян перед законом, всіх учасників судового процесу перед законом і судом (частина перша статті 24, пункт 2 частини третьої статті 129 Конституції України). З прийняттям зазначеної статті створено ситуацію, за якої «різні суб'єкти права при вчиненні ними фактично одного і того самого діяння повинні нести кримінальну відповідальність за різними законами: службові особи адміністративних судів — за статтею 376¹ КК України, а службові особи інших судів — за статтями 361 та 362 КК України».

Крім того, автор клопотання вказує на порушення принципу правової визначеності, яке виражається в юридично-технологічній недосконалості положень статті 376¹ КК України і допускає можливість кримінального переслідування за правомірні вчинки, що не відповідає частині першій статті 8, частині першій статті 24, статтям 57, 58, частині першій, пунктам 1, 2 частини третьої, частині четвертій статті 129 Конституції України.

1.2. Як зазначається у конституційному поданні, частина шоста статті 15¹ КАС України встановила, що порядок функціонування автоматизованої системи документообігу суду, у тому числі видачі судових рішень та виконавчих листів, передачі справ до електронного архіву, зберігання текстів судових рішень та інших процесуальних документів, надання інформації фізичним та юридичним особам, підготовки статистичних даних, визначається Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, яке затверджує Державна судова адміністрація України. Суб'єкт права на конституційне подання вважає, що ця норма суперечить пункту 14 частини першої статті 92 Конституції України, оскільки питання судоустрою і судочинства вирішуються виключно законами України.

1.3. Верховний Суд України вважає, що положення першого речення частини третьої статті 15¹ КАС України щодо визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи, яке має здійснювати автоматизована система документообігу суду під час реєстрації відповідних документів (спосіб розподілу) за принципом вірогідності, з урахуванням кількості справ, що перебувають на розгляді у суддів, заборони брати участь у перегляді рішень для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого ставиться питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрадженому та закінчення терміну повноважень, обумовлює колізію між нормами матеріального закону, який діє у сфері судустрою, і процесуального закону та не враховує їх вимог, які виключають можливість участі судді у розгляді і вирішенні справи. На думку автора клопотання, це унеможлиблює реалізацію суддями таких конституційних засад судочинства, як законність і гарантування реалізації прав громадян на судовий захист, що суперечить частині першій статті 8, частині другій статті 19, частинам першій, другій статті 55, частині першій, пункту 1 частини третьої статті 129 Конституції України.

2. Суб'єкт права на конституційне подання також просить дати офіційне тлумачення положень:

— пункту 5 частини першої статті 15¹ КАС України щодо того, чи має автоматизована система документообігу суду забезпечувати реєстрацію всієї вхідної та вихідної кореспонденції чи тільки кореспонденції, пов'язаної з судовим розглядом справ;

— першого речення частини третьої статті 15¹ КАС України стосовно того, чи належить при автоматизованому розподілі справ між суддями в загальних судах враховувати лише адміністративні справи чи й інші справи (кримінальні, цивільні тощо), які перебувають на розгляді у відповідного судді.

Практичну необхідність в офіційному тлумаченні цих положень Верховний Суд України пояснює можливим виникненням проблем під час їх правозастосування.

3. Друга колегія суддів Конституційного Суду України Ухвалою від 14 січня 2010 року відмовила у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України «Про Конституційний Суд України», та невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

4. Вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Конституційний Суд України виходить з такого.

Відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України» конституційне подання має містити правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності правового акта (його окремих положень) або необхідності в офіційному тлумаченні (пункт 4 частини другої статті 39); предметом розгляду Конституційного Суду України може бути конституційне подання, в якому викладено аргументи про неконституційність акта, який оспорується (частина перша статті 71).

Суб'єкт права на конституційне подання не додержав цих вимог.

4.1. Автор клопотання не навів аргументів на підтвердження того, що диспозиція статті 376¹ КК України створює ситуацію нерівності громадян перед законом і судом, правової невизначеності, а відтак порушується принцип верховенства права. Не вмотивовано твердження, що підставою для неконституційності є наявність у КК України кількох статей, які встановлюють відповідальність за споріднені діяння, оскільки стаття 376¹ КК України стосується відповідальності за втручання в систему автоматизованого документообігу в судових установах, а статті 361, 362 КК України передбачають відповідальність за використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку у будь-якій сфері і в різних інформаційних системах.

Зазначивши, що Державна судова адміністрація України не має права затверджувати Положення про автоматизовану систему документообігу суду, автор клопотання не врахував, що є конституційними приписи пунктів 7, 14 частини першої статті 126 Закону України «Про судоустрій України», які до повноважень вказаного органу влади відносять організацію роботи з ведення судової статистики, діловодства та архіву, контроль за станом діловодства в судах загальної юрисдикції, організацію впровадження в судах комп'ютеризації для судочинства, діловодства та інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності. Крім того, не наведено аргументів, що затвердження вказаним Положенням порядку впровадження і функціонування системи документообігу в суді стосується безпосередньо судового устрою, оскільки наявність подібних систем має місце в установах різних гілок державної влади.

Таким чином, суб'єкт права на конституційне подання не навів правового обґрунтування тверджень щодо неконституційності статті 376¹ КК України, положення частини шостої статті 15¹ КАС України, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження за пунктом 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим цим Законом.

4.2. Верховний Суд України, обґрунтовуючи неконституційність положень першого речення частини третьої статті 15¹ КАС України щодо порядку формування колегії суддів для розгляду судових справ, визначення головуєчого судді у складі колегії суддів, вказує на їх суперечність положенням пункту 2 частини другої статті 29, пункту 2 частини другої статті 42 Закону України «Про судоустрій України». При цьому він також зазначає, що в оспорюваній нормі, яка містить перелік критеріїв, які має враховувати автоматизована система розподілу адміністративних справ між суддями, не враховано всіх вимог законів, які виключають можливість участі судді у розгляді і вирішенні справ (стаття 147 Кримінально-процесуального кодексу України, стаття 19 Закону України «Про Вищу раду юстиції»).

Заповнення прогалин у правовому регулюванні та усунення неузгодженостей у законах не належить до повноважень Конституційного Суду України (ухвали Конституційного Суду України від 10 липня 1998 року № 36-у/98, від 15 січня 2004 року № 1-у/2004, від 23 вересня 2008 року № 43-у/2008 тощо).

Зазначене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження за пунктом 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» —

непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

4.3. Заявляючи клопотання про необхідність в офіційному тлумаченні положень пункту 5 частини першої, першого речення частини третьої статті 15¹ КАС України стосовно встановлення через автоматизовану систему документообігу суду меж реєстрації обігу кореспонденції, яка надходить до відповідної судової установи, та способу врахування обсягу справ, які є в провадженні у конкретного судді місцевого загального суду, при розподілі адміністративних справ, суб'єкт права на конституційне подання, по суті, ставить питання, які мають консультативний характер. Однак надання консультацій не є повноваженням Конституційного Суду України.

У зв'язку з непідвідомчістю цих питань Конституційному Суду України підстав для відкриття конституційного провадження у справі немає.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 39, 45, 50 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

ухвалив:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності):

— статті 376¹ Кримінального кодексу України, положення частини шостої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах» від 5 червня 2009 року № 1475–VI стосовно визначення Державною судовою адміністрацією України порядку функціонування автоматизованої системи документообігу суду на підставі пункту 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, цим Законом;

— положень першого речення частини третьої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах» від 5 червня 2009 року № 1475–VI стосовно визначення порядку формування колегії суддів автоматизованою системою документообігу з необхідністю одночасного дотримання принципів вірогідності й черговості та визначення критеріїв автоматизованого розподілу справ між суддями на підставі пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо офіційного тлумачення поло-

жень пункту 5 частини першої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах» від 5 червня 2009 року № 1475–VI стосовно того, чи має автоматизована система документообігу суду забезпечувати реєстрацію всієї вхідної та вихідної кореспонденції чи тільки кореспонденції, пов'язаної з судовим розглядом справ, першого речення частини третьої статті 15¹ Кодексу адміністративного судочинства України в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах» від 5 червня 2009 року № 1475–VI стосовно того, чи належить при автоматизованому розподілі справ між суддями в загальних судах враховувати лише адміністративні справи чи й інші справи (кримінальні, цивільні тощо), які перебувають на розгляді у відповідного судді, на підставі пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

3. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ